

Протидія насильству

Протидія тероризму – запорука внутрішньої безпеки держави

На початку ХХІ століття у світі відбуваються кардинальні трансформації. Глобальна фінансово-економічна криза стала черговим викликом світовій цивілізації, обумовила невизначеність перспектив глобальної та національних економік, прискорила пошук шляхів модернізації суспільних систем. На тлі посилення загроз і зростання нестабільності у світі постають нові виклики міжнародній безпеці у сировинній, енергетичній, фінансовій, інформаційній, екологічній, продовольчій сферах.

Такі загрози, як поширення зброї масового ураження, міжнародний тероризм, транснаціональна організована злочинність, нелегальна міграція, піратство, ескалація міждержавних і громадянських конфліктів, стають дедалі інтенсивнішими, охоплюють нові регіони і держави. Зростають регіональні загрози міжнародній безпеці, які за своїми негативними наслідками можуть мати потенціал глобального впливу.

Що стосується національної політики запобігання тероризму, то у ст. 3 Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 року вказується, що «кожна Сторона вживає таких заходів, які можуть бути необхідними для поліпшення й розвитку співробітництва між національними органами з метою запобігання терористичним злочинам та їхнім негативним наслідкам, зокрема, шляхом: а) здійснення обміну інформацією; б) удосконалення фізичного захисту осіб й об'єктів; в) поліпшення навчання й планів координації дій на випадок надзвичайних громадських ситуацій».

Тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Основні вогнища терористичних загроз, що складають потенціальну небезпеку для нашої нації, знаходяться за кордоном, тому слід вітати будь-які кроки інтеграції України в міжнародні структури, метою яких є боротьба з тероризмом. У даному контексті стає зрозумілим, що міжнародні і національні проблеми, зумовлені протидією терористичним загрозам, є взаємопов'язаними. Для того, щоб запобігти можливій активізації тероризму в нашій країні, слід узгодити дії на обох рівнях.

Як показує досвід країн Європи, треба налагодити своєчасне надходження інформації про діяльність і наміри екстреміських угруповань, а також відповідне законодавство відносно боротьби з тероризмом. Необхідно створити дієву загальнодержавну систему координування антитерористичної діяльності з використанням наявних сил та засобів.

Зокрема, в Україні останніми роками щодо протидії тероризму вже зроблено чимало: створено спеціальний координаційний орган – Антитерористичний центр при СБУ, а правову основу боротьби з тероризмом становлять: Конституція України, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 2003 р., інші закони України, інші міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, укази і розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також інші нормативно-правові акти, що приймаються на виконання законів України.

Відповідно до чинного законодавства України терористична загроза поділяється за рівнем на потенційну, ймовірну та реальну. Рівень терористичної загрози визначається Антитерористичним центром при СБУ на основі узагальнення, аналізу,

оцінки інформації, отриманої відповідними структурними підрозділами суб'єктів боротьби з тероризмом.

Еволюція міжнародного тероризму

У другій половині ХХ ст. виникло і набуло значного поширення таке явище, як міжнародний тероризм. Міжнародний тероризм – це форма політичної боротьби, яку використовують різні політичні партії, рухи, групи та інші організації, в основі діяльності яких лежить екстремізм і насилля для тиску на суб'єкти міжнародної діяльності з метою досягнення ними політичних цілей. Міжнародні терористи для цього використовують убивства, захоплення заручників, вибухові пристрої тощо.

На сучасному етапі простежується еволюція тероризму, що проявляється у:

1. *Трансформація тактики тероризму.* Сучасний тероризм – це вже не розрізнені індивідуальні дії, а серії терористичних акцій, спрямованих проти широкого кола осіб та об'єктів, ретельно підготовлених, які здійснюються кваліфікованими кадрами і добре організованими угрупованнями. При цьому спостерігається різке кількісне зростання терористичних актів із численними жертвами і значними матеріальними збитками, а також об'єднання зусиль окремих екстремістських формувань і кримінальних структур на міжнародному рівні для досягнення своїх політичних цілей.

Більшість рядових членів терористичних організацій – молодь, тому що у цей період формується особистість людини. Психіка гнучка й уразлива.

2. *Удосконалення структури терористичних угруповань і посилення конспіративності їх діяльності.* Терористи почали здебільшого діяти нечисленними підрозділами, також жорсткішою стала перевірка нових членів.

3. *Удосконалення форм і методів терору.* Використання терористичними організаціями вкрай жорстких форм і методів боротьби підвищує небезпеку здійснення актів так званого технологічного тероризму. До них, насамперед, належить використання чи загроза застосування ядерної, хімічної і бактеріологічної зброї, радіоактивних або високотоксичних хімічних, біологічних речовин, а також спроби захоплення екстремістами ядерних та інших промислових об'єктів.

4. *Сучасними терористами взято курс на використання досягнень науково-технічного прогресу.* Розвиток прогресу породжує нові види тероризму, руйнівна сила яких постійно зростає. Так, життя сучасного суспільства залежить від електронних баз даних та інформації, що передається ними. У зв'язку з цим, життєво важливі сфери діяльності будь-якої держави стали відкритими для комп'ютерних спеціалістів які чинять неправомірний доступ до комп'ютерів та інформації. Тому загроза нового виду тероризму – інформаційного або електронного – нині набуває особливого значення.

5. *Зростає тероризм, заснований на релігійній та етнічній ненависті.*

6. *Особливу небезпеку становить високий рівень нелегальної міграції,* насамперед з тих країн, де діють терористичні організації. Небезпечний потенціал несуть у собі намагання висвітлювати терористичну проблематику без глибокого проникнення у тему і розуміння її природи. Саме через це в публічному просторі з'являються небезпечні гасла, зокрема, щодо зв'язку тероризму з певною релігією або національністю, висуваються пропозиції боротьби з тероризмом, які в основному базуються на насильницьких стереотипах.

Вибір терористичних об'єктів та жертв для реалізації своїх жорстоких задумів уже не окреслений якоюсь державою, політичною, національною чи релігійною приналежністю. Нині не можна бути впевненим, що система безпеки будь-якої країни не піддасться випробуванням терористичних атак. Останні події у світі демонструють трагічну реальність таких атак та збільшується їх наближеність до кордонів України. Зазначені та інші обставини набувають особливої ваги враховуючи те, що Україна

сьогодні є активною учасницею антитерористичної коаліції. Вона входить до антитерористичного комітету регіональних формувань, в тому числі й Антитерористичного центру СНД.

Проблема боротьби з тероризмом – багаторівнева, але її розв'язання треба шукати у багатосторонньому партнерстві з державними структурами. Незважаючи на всі міждержавні зусилля, тероризм не тільки не послаблює своїх позицій, а навпаки розширює вплив. Терористи, складаючи план операцій, передбачають навіть висвітлення її в засобах масової інформації.

Серед терористичних організацій світу найвідоміші:

1. «Аль–Каїда» (Міжнародний ісламський фронт джихаду проти іудеїв і християн) або «Ісламська армія звільнення мусульманських святинь»). Створив її 1988 році Усама бен Ладен. Мета угруповання – створення мусульманської держави в цілому світі.» Налічує кілька тисяч бойовиків, підтримує зв'язки з іншими екстремістськими угрупованнями. Штаб – квартира в Афганістані.

2. «Хезбулах (Партія Аллаха)», або «Організація ісламського правосуддя», «Послідовники пророка Мухаммеда». Створена у Лівані у 1982 році. Це радикальне угруповання налічує близько 3 тисяч членів. Має підтримку Ірану і Сирії. Її осередки створено у багатьох країнах.

3. «Об'єднані акти самооборони Колумбії» – ультраправа воєнізована організація, що налічує 8 тис. членів. Мета – боротися з «лівими повстанцями».

4. Японська релігійна секта «АУМ Сінріке» (нині «Альф»). Створив її у 1987 році Секо Асахара.

5. «Вітчизна басків і свобода» (ЕГА). Заснована у 1959 році на початковому етапі ідеологія угруповання базувалась на марксизмі. ЕГА діє в Іспанії та Франції.

Так, міжнародний тероризм є геополітичним методом дестабілізації. Адже для нанесення випереджальних ударів по потенціальних базах тероризму використовується і пряме вторгнення в окремі країни чи регіони збройних сил з подальшою окупацією та зміною керівництва країни. Ці вторгнення насправді є локальними війнами різної інтенсивності і розмаху.

На засадах довіри і співпраці громадяни України можуть повідомити про будь-які факти прибуття та перебування в регіоні підозрілих осіб, наміри здійснення сепаратистської, терористичної, диверсійної чи розвідувально-підривної діяльності за цілодобовим **безкоштовним телефоном довіри Служби безпеки України 0-800-501-482** або e-mail **callcenter@ssu.gov.ua**